

**MINISTÈRE DE L'INTÉRIEUR
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE**

8 MAI 1989
Circulaire relative aux opérations électorales
Personnes handicapées

A Mesdames et Messieurs les Bourgmestres et Echevins.

Pour information à :

Messieurs les Gouverneurs de province;

Messieurs les Commissaires d'arrondissement.

Madame, Monsieur le Bourgmestre,

Vous n'êtes pas sans savoir que le nombre de personnes handicapées qui choisissent à juste titre d'exercer personnellement leur droit de vote et qui ne souhaitent pas recourir à la possibilité de voter par procuration ne cesse d'augmenter.

C'est la raison pour laquelle mon honorable prédecesseur a déjà complété, par son arrêté du 8 mai 1980, l'arrêté ministériel du 10 août 1894 relatif au matériel électoral, ce dans le but de prévoir des isoires spéciaux pour les personnes susvisées.

J'estime opportun de rappeler en l'occurrence ces prescriptions, dans la mesure où l'expérience a prouvé que de nombreuses administrations communales respectent mal ou ne respectent pas totalement ces instructions.

« § 1er. Dans chaque bâtiment où un ou plusieurs bureaux de vote sont établis, il sera prévu, par tranche de cinq bureaux, au moins un compartiment-isoloir spécial à l'intention des électeurs handicapés.

§ 2. Ledit compartiment-isoloir répondra aux conditions suivantes :

1. avoir un superficie minimale d'1 m² (1 x 1 mètre);
2. être pourvu d'un pupitre dont la tablette se situera à une hauteur de 85 cm au moins et de 100 cm au plus;

3. se fermer au moyen d'un rideau;

4. à proximité de l'isoloir, une chaise sera à la disposition des handicapés n'utilisant pas de fauteuil roulant.

En outre, toutes les ruptures de niveaux au rez-de-chaussée seront pourvues d'un plan incliné en bois (inclinaison de 6 %).

§ 3. Les compartiments-isoloirs visés au § 1er peuvent être installés à proximité immédiate des bureaux de vote.

§ 4. L'électeur qui souhaite faire usage de ce compartiment-isoloir spécialement aménagé en exprime la demande au président de son bureau qui lui remet les bulletins de vote et désigne un assesseur ou un témoin pour l'accompagner jusqu'à l'isoloir.

Après que l'intéressé y a émis son vote, l'assesseur ou le témoin place les bulletins repliés dans les urnes et lui restitue sa carte d'identité ainsi que sa convocation électorale dûment estampillée. »

Je tiens également à attirer votre attention sur le fait que l'accès au bâtiment où se trouvent les bureaux de vote doit être aménagé ou adapté de telle façon qu'une personne en fauteuil roulant puisse se rendre librement au local réservé au vote.

Enfin, il convient de prévoir à l'entrée desdits bâtiments les emplacements de stationnement nécessaires pour que les personnes handicapées ne doivent pas parcourir des distances inutilement longues.

J'espère que vous voudrez bien faire preuve de compréhension et que vous veillerez à ce que ces règles soient strictement observées.

Bruxelles, le 8 mai 1989.

Le Ministre de l'Intérieur,
L. Tobback.

**MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN OPENBAAR AMBT**

8 MEI 1989
Rondschrijven betreffende de verkiezingsverrichtingen
Gehandicapte personen

Aan de Dames en Heren Burgemeesters en Schepenen.

Ter kennisgeving aan:
de Heren Provinciegouverneurs;
de Heren Arrondissementscommissarissen.

Mevrouw, Mijnheer de Burgemeester,

Het is U niet onbekend dat steeds meer gehandicapte personen recht verkiezen hun stemrecht persoonlijk uit te oefenen en geen beroep wensen te doen op de mogelijkheid om bij volmacht te laten stemmen.

Daarom heeft mijn achtbare voorganger reeds met zijn besluit van 8 mei 1980 het ministerieel besluit van 10 augustus 1894 betreffende het kiesmateriaal aangevuld, dit met de bedoeling, speciale stembokjes te voorzien voor de hiervoor vermelde personen.

Ik meen het aangewezen deze voorschriften hier te herhalen daar de ondervinding geleerd heeft dat vele gemeentebesturen deze onderrichtingen slecht of in het geheel niet naleven.

* § 1. In elk gebouw waarin één of meer stembureaus zijn ondergebracht, dient ten minste één speciaal stembokje per vijf stembureaus ten behoeve van de minder valide kiezers te worden voorzien.

§ 2. Dit stembokje dient aan de volgende voorwaarden te voldoen :

1. een minimumoppervlakte hebben van 1 m² (1 x 1 meter);
2. voorzien zijn van een schrijftafel waarvan het schrijfblad zich moet bevinden op een hoogte van minimum 85 cm. en maximum 100 cm.;

3. een gordijnafsluiting hebben;

4. tevens dient in de onmiddellijke omgeving een stoel ter beschikking te zijn van de minder valide die geen rolwagen gebruikt.

Daarenboven dient ervoor gezorgd dat de niveauverschillen op de gelijkvloerse verdieping worden voorzien van een hellend vlak in hout (helling 6%).

§ 3. De in § 1 vermeide stembokjes mogen in de onmiddellijke nabijheid van de stembureaus worden geplaatst.

§ 4. De kiezer die van dat speciaal ingericht stembokje gebruik wenst te maken, richt zijn verzoek aan de voorzitter van zijn bureau die hem de stembiljetten overhandigt en een bijzitter of een getuige aanwijst om hem tot aan het stembokje te geleiden.

Nadat betrokkenen er zijn stem heeft uitgebracht, steekt de bijzitter of de getuige de dichtgevouwen stembiljetten in de bussen en geeft hem zijn identiteitskaart en zijn behoorlijk afgestempelde oproepingsbrief terug. *

Ik wil en tevens Uw aandacht op vestigen dat de toegang tot het gebouw waar de stembokjes zich bevinden eveneens zodanig dient te zijn of te worden aangepast, opdat een persoon met rolwagen zich vrij naar het stembokaal kan begeven.

Tenslotte dient aan de ingang van voornoemde gebouwen in de nodige parkeerplaats voorzien te worden opdat gehandicapte personen niet onnodig grote afstanden dienen af te leggen.

Ik hoop dat U het nodige begrip hiervoor zult willen opbrengen en het nodige zult doen opdat deze regels stipt zouden worden uitgevoerd.

Brussel, 8 mei 1989.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
L. Tobback.